

SLOVENEČ

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, 1., 17

Izhaja vsak dan, izveniški nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemani:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " — " —
četrt " 6 " 50 " —
mesec " 2 " 20 " —

V upravništvu prejemani:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " — " —
četrt " 5 " — " —
mesec " 1 " 70 " —

Za pošiljanje na dom 20 h na mesec.

Štev. 189.

V Ljubljani, v ponedeljek 20. avgusta 1900.

Letnik XXVIII.

Dr. Šusteršič o Šukljejevem govoru.

(Poročilo našega posebnega izvestitelja.)

Novomeški govor poslanca Šukljeja priobčili so z veliko slastjo vsi liberalni slovenski časopisi. Modrost dvornega svetnika Šukljeja zdela se je to pot celo tržaški „Edinosti“ neizmerna in sam Malovrh pričel je dvomiti nad zmožnostjo svojega mojstra Tavčarja ter je v „Novicah“ pokadil Šukljeju, da je najmodrejši slovenski politik. Dr. Šusteršiču gre hvala, da je s te modrosti včeraj na shodu „Slov. kat. pol. društva“ za kamniški okraj potegnil krinko in s tem ob enem pokazal, kako duševno revno je tisto slovensko časopisje, ki je smatralo Šukljejeve besede za slovenski evangelij.

Ob navzočnosti blizu 600 oseb, meščanov iz prijaznega Kamnika in kmetijskih mož iz kamniške okolice, je včeraj dr. Šusteršič najprej razvijal vprašanje, za kaj je katoliški shod potreben. Odgovoril je na to vprašanje, da je katoliški shod Slovincem potreben, ker se zadnji čas posebno strastno širi mej nami neka gonja proti verskim temeljem našega naroda, gonja, ki je tako podla in nečuvna, da se moramo Slovenci sramovati, da je taka gonja sploh mogoča mej nami. Slovenskega naroda bi pač davno že več ne bilo, ko bi katoliške vere ne bilo, ko bi Slovenci ne bili zvesti sinovi katoliške cerkve. V časih, ko je bilo zelo nevarno biti Slovenec, v časih, ko so okrajna glavarstva, orožniki bili na straži proti Slovincem, ko so zasledovali može, ki so si upali dvigniti slovensko trobojnico, kje so se pa našli v tistih časih možje, ki bi za narod vse to pretrpeli, ki bi za narod romali celo v ječo? Katoliška duhovščina je bila tista, ki je imela pogum držati kvišku slovensko trobojnico. Tako-zvana „inteligenca“ je doma za pečko nemškutarila, da je bilo grozno, ker se ji ni ljubilo nositi svoje kože v boj. Ker ima slovenska duhovščina tako velike zasluge za probujanje našega naroda, zato pa tudi Lah in Nemci nikogar tako ne sovražijo kakor slovensko duhovščino; da pa našim narodnim nasprotnikom pri hujskanju proti duhovščini, ki je iz ljudstva, živi mej ljudstvom, deluje za ljudstvo, pomagajo tudi sinovi slovenskega naroda, je herostratsko, je sramotno. Do česa vodi tako postopanje? Do zveze slovenskih liberalcev, takozvanih zastopnikov slovenskega „razumnštva“ s Šveglom v Kranjskem dež. zboru, do zveze, katere namen je strmoglaviti ogromno večino slovenskega naroda na Kranjskem, do zveze, ki je v prvi vrsti naperjena proti kmetiškemu našemu prebivalstvu. (Klici: „Sramota“). Treba je torej katoliškega shoda, da se ondi najdejo vsi poštene, zavedni Slovenci. Kako važen je verski moment, pričeli so uvidevati celo ljudje, ki so še nedavno brezobzirno nastopali proti veri. Ni čuda to! Tekom dveh let pali ste pod morilnim orožjem anarhistov dve osebi, ki ste stali na višini človeštva. In kdo so anarhisti?

Ljudje, ki stoje na stališču, da ni nobene oblasti, da ni Boga, in katerim je zato vsaka oblast „neprijetna omejitev svobodne volje človekove“. Taki pojavi dajo misliti tudi tistim, ki se doslej niso posebno zavzeli za versko misel.

In tako je prišlo, da je nedavno dvorni svetnik Šuklje napravil na shodu v Novem mestu globok poklon pred versko mislijo. „Siva brada“ je tega politika, kakor

pravi, izučila, da ima tudi vera nekoliko pomena. Svetujem gosp. dvornemu svetniku Šukljeju, naj se postavi pred ogledalo in naj naredi globok poklon svoji „sivi bradi“, ki mu je v tem slučaju nekaj jako pametnega povedala. Ko bode brada postala bela, tedaj morda dvornemu svetniku še kaj več zasepeta, tedaj bode morda g. dvorni svetnik še drugače govoril svojim novomeškim, črnomaljskim in metliškim volilcem, ki so debelo gledali, ko je delal g. dvorni svetnik globoke poklone veri in duhovnom. Čestitam g. dvornemu svetniku, da je vsled sive svoje brade prišel do boljših mislij, nego jih je imel pred leti, vsaj je znano, da je ravno poslanec Šuklje kriv, da so razmere na Kranjskem postale tako nenaravne, da se borimo Slovenci mej seboj, dočim nam na jugu in severu tujci grabijo našo zemljo. Šuklje je tisti, ki je že ne posredno, pa neposredno deloval prvi na to, da se slovenski liberalci in nemški liberalci združijo, da tako osamljeno ostane katoliško ljudstvo na Kranjskem. (Klici: „Sramota!“)

Ne bavim se s Šukljejem radi tega, kakor bi on bil tak politik, da bi se bilo treba ozirati nanj, ker to ve danes pri nas vsak vrabec na strehi, da je Šuklje najnevljivnejši slovenski poslanec, da ima najmanj pomena (klici: Tako je!) in da mej 34 poslanci v „Slovanski krščanski narodni zvezi“ ni ne enega, ki bi na njegove besede poslušal. Z upanjem v lepšo bodočnost narodovo me to navdaja, da je ta najnesrečnejši slovenskih politikov osamljen, da tudi nima nič vpliva in da tudi nima nič upanja, da bi do vpliva prišel. Seme, katerega sadov se sedaj boji dvorni svetnik, je vsadil profesor Šuklje. In ako je govoril dvorni svetnik proti „Narodu“, katerega šefredakter je dr. Ivan Tavčar, tedaj je poskrbel, da je v uvodu svojega govora smatral za potrebno, oddati dr. Tavčariu vizitko, sicer ne radi pisave, pač pa radi vodovoda. Najprej je naredil dr. Tavčarju kompliment, potem je pa udrihal po „Narodu“. Rezonirati pa pred liberalci, ki so že marsikak surov dopis poslali „Narodu“, ne bilo bi varno, zato je bilo na liberalno stran treba storiti še drugo uslugo, zato je poslanec Šuklje planil z vso silo po moji osebi in se s tem liberalnim poslušalcem takoj prikupil.

Meni ni za Šukljejeve udarce, ker me ne bole. Kol, s katerim on po meni razbija, je iz papirja. Take udarce bom že prestal. Nobenega osebnega vzroka torej nimam, da se oglašam proti Šukljeju, pač pa imam stvarne vzroke. Njegov govor je poln najžalostnejših političnih zmot in dejanjskih neresnic. V politiki dajo tistemu prav, ki govori, tisti, ki molči, nima prav. Zato je treba Šukljeju odgovoriti! Dvorni svetnik Šuklje ni smatral svojega govora za tajnost mej seboj in svojimi volilci, kar bi bilo zanj najbolj pametno. Skrbel je, da je „Slovenski Narod“, proti kateremu je zabavljaj, njegov govor ponatisnil in da je hektografirane izvlečke poslal v razne nemške liste. Govorim zato, da ne bodo drugi mislili, da je Šuklje govoril v imenu Slovencev. (Klici: Nima nobene pravice!) Navado ima nastopati na Dunaju tako, kakor bi bil on kristalizovana slovenska pamet in da bi takrat, kadar on govori, govorilo slovensko ljudstvo. V njegovem novomeškem govoru o notranje-političnem položaju nahajamo, kakor sem omenil, nevarne zmote, katerih se moramo varovati, da kot narod ne poginemo.

Govoril je dvorni svetnik Šuklje o obstrukciji. Vzrok je obstrukcija, da je tudi g. dvorni svetnik prišel s praznimi rokami mej svoje volilce. Res je to! Obstrukcija je ovira in nobenemu poslancu ni zameriti, ako ne more za svoje volilce in za narod ničesa doseči. Zapisnik državnega zbora ali kak posebno osoljen članek „Slov. Naroda“ je danes jedno in isto. A prišel je dvorni svetnik Šuklje z modrim svetom, kako od pomoči sedanjim zmedenim parlamentarnim razmeram, in dejal je: izpremeniti ustavo. Sem njegovega mnenja. Pokazalo se je, da ta ustava, katero so naši nasprotniki pred 33 leti napravili, ni dobra. Toda slabo ne tiči samo v tem, da je ustava centralistiška, pomagano še ni, ako se ustava napravi avtonomistiška, ampak glavno zlo tiči v tem, da državni zbor ni zastop ljudstva, temveč večinoma zastopstvo privilegiranih stanov, raznih klik, gotovih gostilniških obmizij itd. Kakšna pamet n. pr. tiči v tem, da na Kranjskem sto veleposestnikov voli dva poslancev v državni zbor, tako da na 50 gospodov, ki sede v svojih starih gradovih, pride en poslanec, na 400.000 kmetijskega ljudstva pa samo 5 poslancev. To je nenaravno razmerje, iz katerega izvira zlo.

Radi tega zahtevamo splošno direktno volilno pravico. Na 50.000 ljudij naj pride eden poslanec! Potem bo ljudstvo zastopano v drž. zboru in ljudstvo bode v parlamentu hitro red napravilo, ter ne bo pustilo, da bi se ondi razgrajalo, namesto da bi se delalo za potrebe in koristi ljudstva, ki se nahaja v težkem boju za vsakdanji kruh. Potem pa tudi seveda ne bo prostora za dvorne svetnike v drž. zboru. (Veselosť.) Pobasal bode potem tudi dvorni svetnik Šuklje svoja kopita in premišljeval v pokoju, katerega mu želimo še dolgo vrsto let, o tistih slabih časih, ko je bilo še tako lepo, da so zavedni volilci dolenskih mest njega volili v drž. zbor.

Zgražal se je pri tej misli gospod dvorni svetnik in dejal v svojem govoru, »da ni staviti na isto stopinjo svetovno uglednega vseučiliškega profesorja in pouličnega pometača«. Vidim starega, fosilnega liberalca, kako se mu hlače tresejo pri misli, da bi vsak državljan, katere je Bog vse jednako vstvaril, imel jednake pravice, da bi bil vsak jednako veljaven — poulični pometač in vseučiliški profesor. Kaj je hujšega kot to! A pravično, pošteno bi bilo to, ker se tudi pri krvnem davku nikogar ne vpraša, ali je »visekoucheni vseučiliški profesor« ali pa »poulični pometač«, zato pa imamo tudi vsi jednake pravice! (Gromovito odobravanje.) V isti sapi, ko se je g. dvorni svetnik zgražal nad temi pravicami, povedal je, da se državno gospodarstvo opira poglavito na indirektno davke. Zemljiški obrtni davek, vse se izgubi napram ogromni svoti indirektnega davka. Vsak, ki ne živi od zraka, plačuje indirektni davek, vsak daje krvni davek, torej imej v državi vsak jednake pravice, to je pošteno, tako se govori! (Dolgotrajno, gromovito ploskanje.) Vsi drugi prepri o državni in ustavni obliki so za sedaj še pre zgodni in nekako umetni; so za tiste, ki imajo polne želodce in imajo čas se o takih rečeh prepriati. Ljudstvo pa zahteva, svoje pravice in socialne preosnove, ker čuti vsak dan, kako težko je služiti vsakdanji kruh — o čemur seveda dvorni svetniki ne vedo veliko povedati. (Pritrjevanje.)

Gospod dvorni svetnik Šuklje je za avtonomistiško izpremembo ustave. Priznam da bi se o tem dalo govoriti, a potem in samo potem, kadar bo upejljana splošna direktna volilna pravica. Potem smo pripravljene se o tem meniti. Najpreje ljudstvu pravico, potem se bomo razgovarjali še-le o centralizmu in avtonomiji, — to je moje mnenje in gotovo tudimnenje vse katoliško narodne stranke. (Viharno odobravanje.) G. dvorni svetnik Šuklje je za avtonomistiško izpremembo tako zavzet, da je na shodu v Novem mestu dejal: »Tako sem zavzet za to globoko segajočo drž. preosnovo, da se niti pred to mislijo ne ustrašim, uveljaviti jo potem § 14.« G. dvorni svetnik ni pomislil, kak iuristiški nesmisel je s tem povedal, nesmisel, katerega bi ne pričakovali od moža, ki, kakor sam pravi, deluje že 17 let v političnem življenju. G. Šuklje je bil res prej profesor in ne iurist; ko je nehal biti profesor zgodovine, postal je načelnik centralne zaloge knjig, 7 let sedaj prodaja šolske bukve in v teh knjigah gotovo ni nič iuristiškega, a v drž. zboru je bilo toliko govorjenja o § 14 in v časopisju toliko pisanja, da vsak najpriprostejši človek, ki se zanima za javno življenje, o § 14. več ve, nego dvorni svetnik Šuklje. Gre se tukaj za § 14 drž. temelj. zakona z dne 27. dec. 1867 dež. zak. št. 141. Ta § 14. se glasi: »Če se ob času, ko državni zbor ni zbran, pokaže nujna potreba takih določb, za katere je po njem potrebna pritrdivitev drž. zbora, se morejo te določbe izdati po cesarski naredbi, pod odgovornostjo celega ministerstva, izvzeta pa je izredno vsaka prememba ustave«. Dvorni svetnik Šuklje pa hoče s § 14 delati ustavno izpremembo! Iz tega se vidi, da si gospod dvorni svetnik v 17. letih svojega političnega delovanja ni vzel toliko truda, da bi navedeni § 14 prečital, ko § 14 vlada že 3 leta in je jeden najvažnejših. A dvorni svetnik Šuklje se vsede na političnega konja in hoče biti sodnik ter svetovati vladi in strankam! (Bučen smeh.)

Postopanje, katero priporoča Šuklje, pa ni samo popolnoma nepostavno in nezmišelnost, ampak preti iz take premembe tudi največja nevarnost za slovensko ljudstvo. Kaj se pravi dež. avtonomija?

Deželni zbori dobe večji delokrog in naj odločujejo po nazorih avtonomistov tudi o narodnih razmerah. Da ne govorim o tem, kako bi bilo potem na Kranjskem, ako bi se nemško liberalni zvezi dalo še več pravic, vprašam samo, kam pridejo potem štajarski, koroški, primorski Slovenci, kjer smo povsed v manjšini? Kako bi se tem slovenskim revežem godilo, ako bi n. pr. o jezikovnih zadevah odločevala štajarski dež. zbor ali pa mestni tržaški zastop? Velik del našega naroda bi bil zagnan brezupno v žrelo naših narodnih nasprotnikov. In to uči dvorni svetnik Šuklje. Seveda pravi gosp. dvorni svetnik, da bi se prej moral skleniti zakon v varstvo narodnih manjšin, ustanoviti bi se morali za manjšine samostojni dež. šolski sveti, kulturni svet, narodne kurije v dež. zborih in odborih itd., s tem bi bilo obmejno slovenstvo rešeno... A to je popolnoma neizvedljivo.

S § 14 se ne more izvršiti, ker ta § za ustavne izpremembe ni uporaben, tem manj, ker te zadeve spadajo v področje dež. zborov samih.

Pri nas imajo v zgoraj imenovanih dež. zborih narodni naši nasprotniki večino in za Šukljejev projekt se ne dobi kvalifikovana večina, ki je za izpremembo deželnega reda potrebna. Le naj gre g. dvorni svetnik v te dež. zборе, ki pridejo v postev. Lepo bodo zapodili Šukljeja iz štajarskega dež. zbora, ako bode hotel, naj Nemci dajo spodnještajarskim Slovencem samostojen dež. šolski svet in dež. kulturni svet in narodne kurije.

Nič boljše se mu ne bode godilo v kroškem dež. zboru, kako pa šele v tržaškem mestnem zastopu ali pa v isterskem dež. zboru, kjer še slovanski besedi ne dajo pravice!

Toda ne samo to, da so Šukljevi naveti brez pomena, ker so neizvedljivi, je gotovo tudi, ako bi se izvedli, da bi ljudstvo, ki je v manjšini, kljub temu trpelo, kajti večina že dobi pot, da zatira manjšino. Vzglede nam je Ogerska, kjer imajo narodnostni zakon in zajamčen v tem zakonu svoboden kulturni napredek narodov. Pelje naj se dvorni svetnik Šuklje vprašat ogrske Slovake, Hrvatke, Srbe, kako so zadovoljni in kako jih je narodnostni zakon rešil. Večina v parlamentarnem življenju dela kakor hoče, zoper to ni nobene druge pomoči, nego to, da se ljudstvu da splošno, direktno volilno pravico, ker potem bode ljudstvo že uredilo svoje potrebe po svojih lastnih željah. (Odobranje.) Dokler je pa jeden veleposestnik več vreden nego na tisoče kmetov, ni ozdravljenja razmeram. Tako, g. dvorni svetnik, kot Vi. se politika ne dela!

Mislil si je drž. posl. Šuklje: Naši drž. poslanci so se v parlamentu združili s konservativnim veleposestvom, in ti, zlasti češki veleposestniki, so avtonomisti. Dobro! Ti hočejo avtonomijo za svoje češko kraljestvo. Z njihovega stališča jim nič ne zamerimo, ampak srajca je bližja kot suknja, tako smo tudi mi bližje sebi, nego gospodom s Češkega, če so nam še tako simpatici. Mi nismo zvezani z njimi radi njihovih avtonomistiških načel, temveč radi njihovega zdravega gospodarskega programa, ker so za ravnopravnost in so zavedni katoličani. Ako smo naredili s tem, da smo se z njimi zvezali, morda kak kompliment avtonomiji, pa nismo rekli, da smo zato, da se avtonomija uvede v sedanjih razmerah. Prej ne — dokler se ne upelje splošna direktna volilna pravica! To je naše stališče!

Uvidel je menda končno gosp. dvorni svetnik sam, da je njegov načrt neizvedljiv, zato je izrekel besede: »Za tako operacijo treba izvrstnega operaterja! (Smeh.) To potrdimo g. dvornemu svetniku. Tudi, ko bi Šuklje postal minister, bi take operacije ne izvršil. (Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 20. avgusta.

Koerberjev najnovejši načrt, namreč pogajanja z vplivnimi zastopniki raznih parlamentarnih strank, daje povod raznim listom, da izražajo svoje najrazličnejše sodbe. V ime stranke poslanca Stranskega izjavljajo „Nar. Listy“, da se zastopniki češkega naroda ne marajo spuščati prej v noben dogovor, dokler Čehi ne dobe popolnega zadoščenja, nemška, posebno nemško-nacionalna glasila pa izjavljajo, da mora biti poprej urejeno vprašanje glede nemškega državnega jezika. — Na obeh straneh se torej odločno upirajo nameranim pogajanjem, in vendar je brez teh absolutno nemogoče vsako zblizanje. No, Koerber se ne bo dal terorizovati po teh glasovih, dobro vedo, da prihajajo ti le iz obestranskih radikalnih krogov, da pa zmerni elementi že davno hrepene po toli potrebnem sporazumljenju in trajnem parlamentarnem redu. Sme se torej trditi, da večina češkega in nemškega prebivalstva ne soglaša povsem z izjavami svojih radikalnih glasil.

O zadnjih dogodkih na Primorskem piše praška „Politik“ mej drugim sledeče: Kljub temu, da so zadnji dnevi jasno pokazali, kam merijo voditelji ondotnih Italijanov, se vendar z uradne strani še vedno nadaljuje s skrajno italijanizacijo. Za to trditev nekaj dokazov iz zadnjega časa. Tržaško deželno sodišče je razpisalo mesto sodnega sluga pri okrožnem sodišču v Pod-

gradu v Istri, v čegar okolišju je poleg Slovencev in Hrvatov komaj deset Italijanov, samo v laškem jeziku. Italijanščina se torej z vsemi sredstvi usiljuje prebivalstvu za državni jezik, in sicer na način, kakoršnega ne poznajo niti v mešanih okrajih na Češkem in Moravskem. Umevno, da postajajo iredentovci vsled tega vedno drznejši ter so v isterskem deželnem zboru protestovali celo proti dvojezičnim tiskovinam davčnih uradov. Pri pogrebu Umbertovem so bile primorske pokrajine ravno tako zastopane, kakor prave italijanske pokrajine. Vsi venci so imeli napis „našemu kralju“, kakor venci italijanskih mest. Ravno taka je z Dalmacijo. Uradni list v Zadru je pisan izključno v italijanščini, vsi razpisi so italijanski in celo dunajska „Wiener Zeitung“ priobčuje dalmatinske oglase v italijanščini. Tako torej vlada sama skrbi za poitalijančenje Dalmacije, kjer ima samo zaderska občina italijanski zastop, a še to le vsled strastne agitacije c. kr. uradništva. Kako pač morejo potem gotovi krogi trditi, da v Primorju ni iredente, ako se ista tako krepko podpira celo z uradne strani!

Žalovanje primorskih lahonov za Umbertom najbolj osvetljuje sledeča interpelacija, kakor jo je priobčil zadnji „Prim. List“: Interpelacija poslanca Scampicchia v dež. zboru isterskem dne 2. avgusta t. l. se glasi doslovno: »Štev. 6778. lista »Il Piccolo« je bila zaplenjena radi teh dveh brzojavk: N. E. ministru kraljevega dvora v Monzi. Grozni čin, ki je ukradel naši narodnosti njenega kralja, pravega prijatelja našega ljudstva, napolnuje nam srce z grozo in tugo. Vaša prevzvišenost naj blagovoli javiti Njega Veličanstvu Viktorju Emanuelu v njegovi neizmerni žalosti, sinovski in kraljevski, na katerega Italija gleda s krepko nado, iskreno sočutje tržaških poslancev. D'Angeli, Cambon, Hortis, Mauroner. N. E. Saracco predsedniku ministerskega sveta — Monza. Potrta z neizmerno nesrečo, ki je pala na celo narodnost, pošilja iz zadnjega konca Italije cvetje in solze L'Associazione progressista. Ker ni v omenjenih brzojavkah ničesar, kar bi bilo čez meje zakonitega žalovanja Italijanov radi smrti kralja naroda italijanskega, zato se počaščujejo podpisani staviti sledečo interpelacijo: Kake razloge je imela c. kr. vlada, da se je odločila preko c. kr. državnega pravdnštva zapleniti št. 6778 dnevnika »Il Piccolo« v Trstu. Scampicchio, Ventrella, Bennati, Bubba, Depangher, Tamaro.

Umbertov pogreb in Vatikan. Dunajski »Vaterland« je priobčil 16. t. m. na podlagi baje najzanesljivejših informacij šest točk, v katerih se popisuje, da Vatikan, oziroma sveti oče, ni povsem odobral postopanja genuškega škofa v zadevi pogreba kralja Umberto. Kajpada je »Slov. Narod« z največjo slastjo še isti dan ponatisnil omenjena izvajanja ter dostavil pomembno: Vse to v znamenju vere in ljubezni. — Sobotni »Osservatore Romano« pa priobčuje sledečo oficijelno noto: V vsej Italiji in še bolj v inozemlju so se čule pritožbe, da je cerkvena oblast povodom pogreba kralja Umberto prekršila kanonično pravo. Cerkevna oblast je dovolila cerkveno žalovanje za umrlim kraljem, in sicer ne samo radi tega, da protestuje proti groznemu zločinu, marveč tudi in posebno še radi osebnih lastnostij, ki so dičile umrlega. Kralj Umberto je podal v zadnjem času nedvomljivo znamenje svojega verskega čuvstva ter se je v tem svetem letu spravil z Bogom s prejemom svetih zakramentov. Soditi se torej sme, da je v zadnjih trenutkih svojega življenja klical na pomoč neskončno usmiljenje božje in bi se bil, ko bi se bil mogel, v resnici spravil z Bogom. Zakon pa za take slučaje predpisuje, da se more dovoliti cerkven pogreb. — Kar se pa tiče znane molitve kraljicevdove Margarete, ki je bila sostavljena v trenutkih največje žalosti in razburjenja, moramo izjavljati, da se ne strinja z liturgiškimi predpisi in je torej najvišja cerkvena oblast ne more potrditi. — Z ozirom na osebno razmerje kralja Umberto do papeža Leona XIII. ter njegovo spravno idejo je zanimiv tudi naslednji dogodek iz leta 1895. Kralj je poslal k papežu svojega posebnega zaupnika, naj bi se pričela pogajanja glede konečne sprave. Sveti oče je sprejel predlog z velikim veseljem in tudi sam izdelal na-

črt za dotično pogodbo. Kralju je načrt tako ugajal, da je zaklical: Ves moj ministerski svet bi ne mogel izgotoviti tako mojsterskega dela, ki bi obsegal za nas tako ugodne pogoje. — Načrt je kralj seveda izročil v presojo lisjaku Crispiju. Ta je hitel z njim k framasonskemu velikemu mojstru, ki je odgovoril: Povejte kralju, da bomo isti dan, ko bi skušal skleniti pogodbo »sveto stolico, nahujskali proti njemu celo Italijo! — Načrt je moral seveda ad acta, ker italijanski kralj je le kralj po imenu. — Konečno pripomnimo, da »Vaterland« prizna, da se poročilo »Osserv. Rom.« razlikuje od njegove prve izjave.

Novi angleški porazi v Južni Afriki. Čim bolj se krči stevilo burskih bojnikov, tem večjo smolo ima ogromna angleška armada. Ves angleški vojni aparat je minuli teden stikal za ženskim burskim voditeljem Dewetom ter skušal zajeti njega armado, toda ves trud je bil zaman in Dewet se je izmuznil Angležem, predno so se ti sploh mogli poučiti o položaju. A ne samo to, pripravil jim je Devet še drug poraz. Zajel je, kakor je razvidno iz današnjega brzojavnega poročila, kar 4000 Angležev in jel oblegati še drugo važno angleško pozicijo. Tega Roberts pač ni pričakoval, da bo moral doživeti še tako bridke ure.

Dopisi.

Iz Branice, 16. avgusta. Čudom se moramo čuditi, — pa saj smo že davno na to navajeni, da v Primorju vzgajajo očitno »irredento«. Poslednji čas nas je zopet poučil, ko so imeli primorski Lahi novo priliko, da so s svojo žalostjo po umoru kralja Umberto I. pokazali svoje sožalje »kralju našega naroda«, ob enem pa tudi svoje veliko sožalje, da Primorje ali njih »Regione Giulia« in »Frulli orientale«, kakor imenuje »Irredenta« Istro in pokneženo goriško grofijo, ni še združeno z Italijo!

Kako se varuje vlada v Primorju pokazati svojemu zavezniku, da bivajo v Primorju tudi Slovani, in kako nas ona tudi v vsej javnosti sploh prezira, pričuje nam tudi nedavno izišla knjižica: »Il patriottico Friuli«, katero mi je poslal neki prijatelj. V tej knjižici, ki šteje 100 strani v osmerki, opisuje g. Leporini, glavni urednik vladnega lista »Osservatore Triestino«, katero knjižico je pa založil E. Lug, urednik poluradne »Triester Zeitung«, slavnosti, ki so se priredile ob cesarjevi 50letnici 1898 na Goriškem, katero imenuje z zbornim imenom samo »Frulli«.

Naprej opisuje slavnost, ko so postavili spomenik pok. cesarici Elizabeti v Piseru, in ono povodom odkritja spomenika cesarju Franc Jožefu I. v Farri. Dalje se zahvaljuje nekemu gosp. Sarcinelli-ju za mnoge doprsne kipe našega presv. cesarja, ki so narejeni iz trdega cementa ter so jih darovali c. kr. namestništvu v Trstu, c. kr. glavarstvu v Gradiški in še nekaterim drugim furlanskim domoljubnim občinam, veteranskemu društvu in poveljništvu topničarstva v Gorici.

H koncu knjižice je pa bolj na kratko opisal slavnost povodom odkritja spomenika Andr. bar. Čehovinu 14. avgusta 1898. O našem junaku ne pove nič, je li bil Italijan ali Slovenec in da je vse te slovesnosti v dokaz zvestobe le avstrijska Furlanija (!?) na čast presv. cesarju priredila.

Zamrl »Il Mattino«, bivši vladni list, je pa vso slavnost tedaj tako opisal, kakor da se je vršila le v italijanskem jeziku, kakor da je poleg nemškega napisa na spominku tudi italijanski napis, a ne slovenski in kakor da bi bil slavnostni govornik M. Vales govoril italijanski, a ne slovenski itd. Ko je pisec vprašal merodajno osebo, ki je v tesni dotiki z vlado, kako je to, da vlada vse to mirno gleda, mu je ta odgovoril, »da je to lastnost avstrijske politike, — dunajske dobručnosti, ki se vedno ponavlja« itd.

Da je pa g. Leporini v takem smislu opisal omenjene slavnosti, je to storil zato, ker dobro ve, kakšna sapa pihlja v rumeni hiši v Trstu. Bog obvaruj, da bi svet zvedel, da bivajo Slovani v Primorju in to še v edini. To bi razvnelo naše ljube sosede — zaveznike onostran luže. Ker so porušili isto rumeno hišo, tako ne vem v kakšni barvi se nam bo predstavila nova, da bode zopet zaveznikom ugajala?

Dnevne novice.

V Ljubljani, 20. avgusta.

Osebnosti. Jutri se poroči deželni vlade svetnik in okr. glavar g. Ferd. marki Gozani z gospico Roza pl. Riedl, hčerjo vpokojenega polkovnika na Zdušah pri Kamniku. — V soboto je umrl tukajšnji trgovec Ferd. Bilina v 82 letu. — Zaročila se je gđ. Vladimira Hrenova z nadporočnikom V. Huclom.

Shod v Kamniku. Včeraj je bil lep dan za »Slov. kat. pol. društvo« za kamniški okraj. Blizu 600 mož se je zbralo na Kristofovem vrtu. Otvoril se je shod z društvenim obnim zborom. Pozdravne besede je govoril č. g. župnik Bernik, vspodbujajoč k delu za razširjenje katoliške in narodne zavesti, k agitaciji za krščansko časopisje, priporočajoč sosebno »Slovenca«, »Slovenski List« in »Domoljuba«. V lepih besedah je vabil na II. slovenski katoliški shod. Tajnik nadučitelj g. Čenčič je podal poročilo o društvenem delovanju, o društvenih krasno vspelih shodih. Sosebno razveselila je zborovalce vest, da se »Mestna hranilnica« v Kamniku skoro ustanovi. Pohvalil je zavednost v kamniškem okraju, obžaloval pa, da je nekako mrtvo življenje v brdskem okraju ter pozival odnotne somišljenike, da se vstopijo k neumornemu delu. Blagajnik g. Orel je podal blagajniško poročilo, iz katerega posnamemo, da je imelo društvo 1150 K 10 h dohodka in 1009 K 72 h stroškov. Za »Domoljuba« je društvo dalo 883 K. Revizorjema računov sta bila izvoljena č. g. mekinjski župnik Fr. Rihar in g. Stele iz Kamnika. Vsklikom in velikim navdušenjem je bil izvoljen častnim članom društva č. g. Janez Kalan vsled velikih zaslug za društvo. Nato je povzel besedo drž. poslanec g. Pogačnik, ki prihiti vsako leto mej svoje volilce. Opisoval je zborovalcem žalostne razmere v drž. zboru in priznal opravičenost češke obstrukcije. Ostro je prijel višje uradništvo, ki je kakor klin zasajeno mej ljudstvom in višjimi krogi. Lansko leto je bilo izkazano po županskih in orožniških postajah, dejal je govornik, da je toča napravila v kamniškem okraju 60.000 gld. škode, dež vlada pa je na Dunaj poročala, da ni nobene škode. Pozneje, ko je g. poslanec dobil na Dunaju vsaj to obljubo, da dá vlada nekaj vsaj najbolj oškodovani občini, čul je na Dunaju, ko je zopet potrkal za podpico, da je dež vlada poročala, da v dotični občini, Beričevo, ni bilo toče, in vendar je ondi toča vse pobila! Tako postopa dež vlada! (Veliko ogorčenje mej poslušalci.) Govoril je na to dr. Šusteršič, katerega izvajanja priobčujemo na uvodnem mestu. Č. gosp. Lovretič je v navdušenem govoru razlagal delo in program katoliškega shoda ter predlagal resolucijo, s katero zborovalci protestujejo proti brezverski pisavi liberalnih in soc.-dem. časopisov in se izrekajo za drugi slovenski katoliški shod. Veleč. g. kanonik Oblak se je zahvalil govornikom, nakar se je shod zaključil z »Slava«-klici sv. očetu in cesarju.

Shod v Gorenjem Logatcu je otvoril v ime katoliškega političkega društva v Ljubljani preč. g. kanonik dr. Karlin z nagovorom, v katerem je popisoval delovanje Njeg. Veličanstva, in kateremu se je ljudstvo odzvalo z navdušenimi živoklici cesarja. Nato je govoril dr. Evg. Lampa mesto dr. Kreka (ki je bil zadržan priti na shod) o političnem stanju, o sedanjih kulturnih bojih med krščanstvom in njega nasprotniki ter o raznih narodnogospodarskih težnjah revnih ljudskih slojev. Shod je bil zanimiv posebno zato, ker se je tu vpričo mnogoštevilnega ljudstva liberalstvo popolnoma blamiralo. Prišel je namreč na shod, obdan od ponižnih služabnikov misli svobodne, tudi dika logaškega liberalstva, dr. Tavčarjev bratranec in učitelj Lovro Perkota, o katerem se splošno govori, da je on tisti, ki domačemu župniku v »Narodu« čast krađe. Hotel je shod s tem preprečiti, da je govornika vedno motil z glasnimi mejklici. A ti so bili tako neumni, da je vsakega spremljal glasen smeh ljudstva. Ko je govornik končal svoj od vsega ljudstva glasno odobravan govora, je predsednik poklical Perkota, da naj sedaj on svojo pove. Ta liberalna luč je bila vsa zelena od jeze, in dr. Tavčarjev bratranec ni mogel izprego-

voriti niti besedice. Ljudstvo je bilo zaradi njegovega surovega in nesramnega obnašanja tako ogorčeno, da mu je ne baš laskavo na glas pravilo, kaj sodi o njegovem liberalstvu. Neka žena mu je n. pr. zaklicala: »Moje punice ti ne dam več v šolo; kravo ti bom pripeljala, da jo boš učil.« — Slednjič je g. predsednik z glasnimi živoklici na papeža zaključil shod.

S potovanja. Bayonne 14. avg. Zopet so nam pregledovali prtljago, to pot na kolodvoru Irun špansko-francoske meje, toda francoski stražniki niso tako sitni kakor so bili španski v Portbou. Ubogi nahrbtnik je bil zaznamovan že štirikrat z različnimi kredami in papirčki, a čaka ga še dvakratna kontrola. — Biarritz je vreden, da se ogleda, zato se podava tje, dasi je oddaljen $\frac{3}{4}$ km. od železnice, stoječ precej visoko nad morjem. Hvalijo ga še bolj kakor Ostende ali Scheveningen. Zaninivo je gledati ljudstvo v kopalnišču in množico otrok, ki premetujejo z lopaticami pesek ob morju. Zvečer se pripeljeva v Bayonne, ter prenočiva v gostilni »saint esprit« (!) Akoravno stoji hotel prav blizu kolodvora, je naji fijakar nalašč vozil po ovinkih, da je za petminutno vožnjo računil 2 franka. Poleg tega je še zahteval napitnino. Tovariš mu obljubi, da jo dobi drugo pot. — Lourdes 15. avg. O tem kraju pač ni treba veliko pisati, ker nam je znan iz različnega berila. Človek je zelo ginjen, ki stopi v svetišče, katero pozna po imenu vsak otrok menda na celem svetu. Že okolica sama je prikupljiva, slična lepim planinskim krajem. Visoke gore, šumeči Gave, hiše stisnjene v dolini, košati nasadi. Skoro te spominja našega Tržiča, seveda z razločkom, da obdajajo Tržič še višje gore in da je v Lurdu več ravnega prostora. Glasovita stavba s tremi cerkvami (rožinvska, kripta in bazilika) stoji 10 minut zapadno od mesta. Krasa ni mogoče popisati. Pri jami (Marija gleda proti severu) se vršijo prizori, katerih ni moč pozabiti. Bolniki sede na vozičkih ter čakajo ozdravljenja, zdravi kleče in molijo z razprostrtimi rokami, množica sveč razsvetljuje votlino, od dima popolno črno, nešteti broj bergelj visi ob skalnatih stenah, romarji zajemajo vodo, jo pijo, se umivajo ž njo in odnašajo na vse strani. Danes se je vršila ob 4. popoldne veličastna procesija, zvečer ob 8. razsvetljava cerkve in zvonika.

Katoliški shod in Ljubljancanje. Za ljubljanske udeležence katol. shoda je izdajo vstopnic iz prijaznosti prevzela »Katoliška Bukvarna«. (Za zadnji dan 12. sept. 50 h, za vse tri dni 1 K, za tiskano poročilo 1 K, za banket 3 K.)

Iz Lurda piše g. kanonik Šušnik dne 16. t. m.: Tukaj je mnogo božjepotnikov, zlasti Alzačanov in Amerikanov. Včeraj sva se sošla z g. Lavtižarjem, ki se vrača iz Španije. Jutri smo v Parizu.

Darovi. Veletržec g. V. Majdič v Kranju je povodom cesarjeve 70letnice podaril 500 kron za mestne reveže in 500 K za dijaško kuhinjo. — Gospoda, ki biva sedaj na počitnicah v Preski in Medvodah, je darovala za tamošnje reveže 11 K 20 h.

Državno podpora. Poljedelsko ministerstvo je dovolilo za uravnavo Ljubljance mej Vevčami in Kašljem 1500 kron podpore.

Iz Šiške se nam piše: Na cesarjev rojstveni dan so na vsaki hiši vihrale zastave, samo znani trgovec z vinom, Bolafio, je menda pozabil, da biva mej lojalnimi Slovenci.

Iz Št. Ruperta na Dolenjskem se nam poroča, da so tudi ondi z razsvetlavo poslavili cesarjevo 70letnico. Posebno lepo sta bili razsvetljeni cerkvi v Št. Rupertu in na Veseli gori. Mej pritrkavanjem in streljanjem je gasilno društvo predstavljalo žive podobe. Mešani zbor je zapel več pesem.

Iz Ribnice se nam poroča: Tudi pri nas smo slovesno praznovali cesarjev rojstveni dan. Ves trg je bil v zastavah in v petek zvečer krasno razsvetljen. Temno je bilo stanovanje le nekega »prosvetljenega« gospoda, ki bi moral ljudstvu dati lep vzgled.

Glas iz občinstva. Davkoplačevalci iz poljanskega predmestja se pritožujejo: Domobrantska vojašnica je prazna, a iz Trsta došli domobrantski bataljon je nastanjen v bivši cukrarni in vsled tega bodo morali

plačati davkoplačevalci za nastanitev. Poleg tega je bolnica za silo tudi izpraznjena. Zakaj to?! — Več davkoplačevalcev.

Na Gočah pri Vipavi je priredilo 17. t. m. v petek zvečer naše vrlo pevsko društvo »Nanos« v proslavo sedemdesetletnice našega presvetlega cesarja krasno obhodnico po vasi. V ta namen je bila vsa vas razsvetljena, streljalo se je, goreli kresovi in hiše so bile okrašene s cesarskimi in slovenskimi zastavami. — Društvo se je zbralo v svojih društvenih prostorih; po kratkem nagovoru g. predsednika na cesarja in trikratnem živijo-klicu, jelo se je društvo pomikati s svojo krasno zastavo med raznovrstnim petjem do župnišča. Potoma priklopilo se je veliko število domačinov. Pred župniščem je pozdravil naš rojak č. g. dušni pastir v krasnem nagovoru navzoče kot katoliške, slovenske in avstrijoliubeče Gočane. Zagromeli so trikratni živoklici na cesarja in zapela avstrijska himna. Na-to se je vršil sprevod do hiše g. predsednika, kjer so se slišale raznovrstne napitnice. »Nanos« je potem še spremil zastavo v društvene prostore med močnim petjem.

Iz Kranjske gore. 17. t. m. zvečer je bila razsvetljena tudi Kranjska gora. Ko so ob 8. uri zapeli zvonovi, zabliskale so hipoma luči po neštevilnih oknih. Mnogo hiš je bilo odičenih s transparenti. Po ulicah je bilo polno ljudstva, domačinov in tujcev-letoviščarjev, ki so občudovali razsvetlavo. Tako je tudi tiha Kranjska gora pokazala ljubezen do presvetlega vladarja.

Nedeljski počitek, kje si? Poroča se nam: Hišni posestnik H. na sv. Petra cesti je menda pozabil ob cesarjevi 70letnici okrasiti svoji hiši z zastavami, pač pa so včeraj, v nedeljo, v njegovi hiši ves dan razbijali mizarji, da so se hudovali sosedje in ljudje na cesti. Menda vendar ni taka sila, da bi v nedeljo ne mogli dati miru!

Sv. Višarje. — Kakor je bilo v »Slov.« naznanjeno, prišla je Vel. Šmarna popoldne posebna procesija Gorenjcev. Velika večina jih je bilo iz Šent Jurja pri Kranju in iz sosednih župnij. Bilo jih je od tod 760. Tem se je pridružilo 250 Blejcev: prišli sta Marijini družbi deklet in fantov z zastavama. Vsi ti so se pripeljali do Trbiža s posebnim vlakom. Poleg teh romarjev je bilo še kakih dve sto drugih. Zvečer so bile slovenske litanije, katere je pel ves v cerkvi zbrani narod. Nikakor ne pretirujemo, ako rečemo, da tako nismo slišali peti slov. litanij še nikdar. To je bilo res nekaj velikanskega. Da, Kranjci pa imajo glasove in znajo peti, naj reče že kdo, kar hoče! Le škoda, da je bilo to pot zelo malo tujcev na sv. Višarjah. Videli bi, da to nikakor ne more biti narod druge vrste, ki zna tako peti. Po litanijah je romarjem res lepo in prisrčno govoril bivši blejski kapelan Ivan Zorč. Po pridigi so zapeli blejski pevci nekaj kitic v srce segajoče Marijine pesni. Spovedovati se je začelo že ob dveh zjutraj. Delovalo je osem duhovnov v spovednici res neumorno, kajti bilo je to jutro obhajanih 1200 romarjev. Vsem trem blejskim gospodom bodi izrečena tem potom najtoplejša zahvala za izdatno pomoč. Izražamo samo še to željo, da bi se vrli Gorenjci vdeležili vsako leto v tako lepem številu višarske božje poti.

Ljubljanske novice. Ljubljanski veteranci so včeraj slovesno praznovali cesarjevo sedemdesetletnico. Popoldne se je udeležila številna čestita četa veterancev sv. maše v sv. Jakoba cerkvi. Sveto mašo je daroval č. g. dekan Zamejic. Po sv. maši je veterance v gimnazijskem poslopu fotografiral g. D. Rovšek. Popoldne je bila prijetna veselica pri »Novem svetu«, kjer je bila navdušeno sprejeta napitnica cesarju. Mnogoštevilno občinstvo je počastilo s svojim posetom društvu. Tamburali so tamburaši »Zvezde«. Občinstvo se je posebno radovalo ob lepem petju pevcev — deželnih brambovcv. Tudi včeraj se je pokazalo, da imajo vrli veteranci mej patrijotičnim prebivalstvom našega mesta prav veliko število prijateljev. — Tepež mej vojaki. V Vračkotovi gostilni na sv. Petra nasipu je nastal prepir in tepež med rezervisti 17. pešpolka in domobranci. Vojaki 17. pešpolka so udrihali po domobranci. Desetnik 17. pešpolka Ivan Gerlovič je bil na desni nogi ranjen. Velik kraval napra-

vili so sinoči domobranci pri Lahu na Rimski cesti. Začeli so razgrajati in se prepevati. Policija je posegla vmes in je s pomočjo orožnikov in g. stotnika Brandelna aretovala dva brambovca in jih oddala vojaški patroli. G. stotnik je baje na roki ranjen. Včeraj so vojaki tudi v tolpah prepevali po mestu. — Harmoniko ukradel. V gostilni pri Lahu v Prečnih ulicah je bila v soboto popoldne vesela družba vojakov rezervnikov domobrantskega polka iz Trsta. Peli so in godli na harmoniko. Harmonika, ki je vredna 85 kron, je nekemu vojaku tako ugajala, da jo je gostilničarju Alojziju Filagamo odnesel in jo pobral. — Tat. Antonu Ažmanu ukradel je neznan tat iz spalne sobe srebrno uro, vredno 20 K. Ažman je prišel dobre volje domov in je pozabil vrata zapreti. — Tovorna vlaka trčnila sta v soboto zvečer na tukajšnji južni železnici. Več voz se je močno poškodovalo, druge nesreče pa ni bilo. — Vlak povozil. Elizabeta Kopač je bila podrta od tovrnega vlaka, ko je šla čez žel. tir po poti, ki pelje z Gline pod Rožnik. Vlak jo je vrigel na stran. Kopačeva si je zlomila hrbet in rebra. Odpeljali so jo v bolnico, kjer je pa vsled velikih poškodb umrla. Ranjka je bila gluha in ni slišala bližajočega se vlaka. — Orožne vaje zamudil je včeraj Fr. Sterle, ker se je tako napil Laha, da je obležal na dvorišču pri Lahu v Vegovih ulicah. Moral je na magistrat. — Razgrajachi so nocoj nagajali stražnikom na Tržaški cesti. Jeden, ki je znal preslabo pete brusiti, je bil ujet. Zove se Anton Mohar, brivski pomočnik. — Zgubila je Frančiška Apih zlato verižico, vredno 20 K.

Sobotno notico o samomoru I. K. izpopolnujemo s tem, da je včerajšnja zdravniška preiskava dokazala p a t o l o š k i z n a č a j n j e g o v i h m o ž g a n : preobile črepinjske kosti, posebno majhno črepinjsko votlino, jako mlečno motnost možganskih kožic, ploščnatost ovojev v obeh možganskih polutah; vzlasti pa precejšnjo množino vode v znatno razširjeni možganski stanici (Atrofia cerebri et hydrops ventriculi quarti). Zdravnika preiskovavca trdita, da se z znanstvenega stališča s popolno določenostjo lahko trdi, da je rajnik izvršil svoje zadnje dejanje v stanju duševne zmešanosti. Vsled tega izpričevala se mu je dovolil skromen cerkven pogreb. Tudi sicer se nam poroča, da so njegove besede in dejanja zadnji čas, vzlasti pa pisma, ki so jih našli pri njem, jasen dokaz njegove duševne nenormalnosti.

Marijina bratovščina v Ljubljani. Ker so nekateri člani (opozicije) izrekli željo, da bi se društvene knjige in računi za leto 1899 še enkrat pregledali, je odbor tej želji ustregel. Pregledovanje vršilo se je 5. in 6. t. m. s sklepom, da se vse društvene knjige in računi popolno vjemajo, kakor tudi računski zaključek za leto 1899. Ta izjava je enakoglasna z ono, ki so jo od občnega zbora za leto 1899 izvoljeni računski pregledniki podpisali. Vrh tega je en preglednik (opozicijske stranke) o izvirnosti nekaterih računov dvomil, zato se je vršil nadaljni pregled ugovarjanih računov 12. t. m. tako, da so bili k temu pregledu tudi povabljeni dotični delavci, kateri so za storjeno delo račune položili in zasluženi denar prejeli. Tudi pri tem pregledu in zaslišanju strank oziroma delavcev se je dokazalo, da so vsi že 12. januarja t. l. ob zaključku letnega računa za leto 1899 preglednikom predloženi računi izvirni in ravno isti, kakoršne so dotični delavci ob času, ko so denar prejeli — izročili. En preglednik (opozicije) je pa vendar ugovarjal jednemu zidarskemu računu v znesku 8 gld. 26 kr., da je previsok, češ, da je dotični delavec bil prepočasen in da je bilo njegovo delo 3 gld. manj vredno kakor je pa zaračunal, in to se je predbacivalo prejšnjemu društvenemu načelniku g. Lahajnerju, da je to počasno delo on zakrivil s tem, ker ni zidarju vedno za hrbtom stal in ga k delu priganjal. Radi ljubega miru je vzel g. Lahajner to predbacivanje nase in izjavil, da bode ugovarjani, zidarju preveč izplačani znesek 3 gld. društvu povrnil. Pregledniki računov so bili od strani opozicije gg. Stefan Klun, Anton Jeločnik in Alojzij Breskvar, od druge strani gg. Karol Hinterlechner in Jakob Rus. Ker se je dognalo, da so bili društveni računi

za leto 1899 v popolnem redu, kakor je iz izjave v računskem zaključku razvidno, mislimo, da je tudi konec neznošnega prepira, kateri je brez vsakega povoda mej nekaterimi člani nastal.

»Cecilije« prvi del je popolnoma pošel v Mohorjevi družbi, tudi od zasebnikov se ne dobi več. A radi tega silno trpi napredek v cerkvenem petju. Pevci in organisti po vsem Slovenskem čutijo to kaj bridko. Naj torej kdo v Ljubljani zbira od zasebnikov I. del »Cecilije« in vsprejema naročbo zanj. Marsikdo bi rad se več dal, kakor je vreden. Če se pa ne more več dobiti, naj se še kdo oglasi javno, da bo vodstvo sl. Mohorjeve družbe preje čulo o potrebi ponatasa.

Z gradnjo električne cestne železnice se prične te dni in se baje še letos izroči prometu. Za sedaj se zgrade te-le proge: južna železnica - dolenski kolodvor, mestni trg - klavnica, Ambrožev trg-vojaška bolnica in Sv. Jakoba trg Emonska-Rimska, Bleiweisova-Dunajska cesta. Inženjerji tvrdke Siemens in Halske so že došli in priprave so dovršene.

Nesreča. Iz Podgrada v Istri nam poročajo: Dne 15. t. m. je brila močna burja. Ko so ob 10. uri pritrkavali, je 21letni Fr. Stemberger iz Kuteževega padel iz zvonika in se ubil.

Gorenjske novice. Na Golico priredi 21. t. m. izlet podružnica »Slov. plan. dr.« v Kranju. — V tovarni za usnje g. Mallyja in Dembergja v Tržiču ste se izvršili nedavno dve tatvini. Zmanjkalo je iz delavske blagajne 130 K. V strojnarni g. Perhavca je nekdo ukrad iz blagajne 1540 K. — Prešernov grob v Kranju je te dni obiskalo mnogo čeških rodoljubov ter položilo na pesnikov grob vence s trobojnicami.

Zborovanje v Vevčah. Včeraj je vevško delavstvo zopet na lep način pokazalo, da zaupa v križ, ne pa v rudečo kunjjo. Ustanovitev krščansko - socialnega strokovnega društva se je izvršila ob veliki udeležbi ter se je opetovano pokazalo, da za socialno demokracijo v Vevčah ni tal. Obširno poročilo priobčimo jutri.

Državne mitnice. C. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani nam naznanja, da koncem leta 1900 poteče zakupna pogodba gledé erarnih cestnih mitnic v Smolenji vasi in v Pogancih pri Novem mestu. Za ti dve in druge, ki utegnejo vsled odpovedi koncem leta biti proste, se bode v kratkem razpisala zakupna obravnava. Ko bi ta ne bila povoljna, bode erar od novega leta v svoji režiji pobiral mitnino. V ta namen razpisuje fin. ravnateljstvo v tukajšnjem uradnem listu natečaj za mitničarje. Prošnje je treba čim preje predložiti fin. ravnateljstvu in priložiti zdravniško in npravstveno spričevalo. V prvi vrsti se bode oziralo na upokojence in invalide. Več pové finančno ravnateljstvo.

Izleta na Menino se je včeraj udeležilo 40 planincev. Krasno vreme je pospeševalo zabavo.

Tržaške novice. Doslej navadni obhod pred cesarjevim rojstvenim dnevom je letos v Trstu izostal. Pri slovesni božji službi o priliki cesarjeve 70letnice je bil magistrat zastopan po županu in ravnatelju Artico, mestni zbor pa po jedinem svetovalcu Dolencu. Doslej je društvo »Austria« prirejalo cesarsko slavnost v bošketu, letos se je omejilo na društvene prostore. Razsvetljava je bila precej lepa. — Grof Gočss se je povrnil s Koroškega v Trst. — 36-letna Marija Novak je v ulici S. Filipo v soboto skočila z okna prvega nadstropja. Nevarno se je poškodovala. — Električni tramvaj prične voziti na »slavni« dan 22. septembra. — 40.000 K je dal tržaški magistrat za žalovanje po laškem kralju.

Tržaški Slovenci pripravljajo izlet na prvo slovensko umetniško razstavo v Ljubljano.

Goriške novice. Jože Hvalič, drvar in njegova žena Rozalija sta že dolgo časa živela v sporu. Radi groženj napram ženi je Hvalič te dni presedel osem dni. Ko je prišel domov, ni več našel žene, ki se je preselila k prijateljici. V petek jo je zopet prosil, naj pride nazaj. Ker ga ni poslušala, šel je v svoje stanovanje, zažgal opravo in se obesil. Dobili so ga sredi ognja mrtvega. — Na goriški gluhoemni šoli je bilo v preteklem letu 84 dečkov in 46 deklic. — Za vipavsko

železnico je obljubil goriški dež. glavav deputaciji županov, da preskrbi skorajšnje izplačanje od dežele dovoljenih 100.000 gl. — G. dr. Lisjak se mudi do 7. septembra v Rogatcu na Štajarskem.

Ogenj na Selu Danes okolu poludne je naznanil strel z ljubljanskega gradu, da gori na Selu. Pogorela so štiri poslopja in sicer posestniku Godcu hiša in dvoje gospodarskih poslopj in Ahčinu hlev. Zgorel je tudi jeden prešič. Požiga sumljivega so aretovali okolu 30 let starega postopača Mr. harja, ki je bil včeraj na Selu natepen in grozil, da bo danes že nekaj naredil. Posestnika sta bila samo deloma zavarovana. Na lice nesreče so prišli ljubljanski ognjegasci in gasilci iz Most. Ogenj je nastal v šupi posestnika Stroja vulgo Godca. Zgorelo je tudi 200. centov sena posestniku Židanu vulgo Ahčinu. Da se je pravočasno rešila Ahčinova hiša imajo zaslugo vojak, zlasti žrebičarji s poveljnikom g. Škandom in narednikom Jagodičem. Bili so prvi na mestu, tudi oddelek sanitetnih vojakov, na čelu jim poročnik Colarič. Ko bi ne bilo vojakov tako hitro na mesto, bi bil požar dosegel grozne dimenzije. Ljubljanski požarni brambi se je napačno telefoniralo, da gori pri Debeljaku, zato so peljali najprej seboj vodovodne cevi in še-le pozneje dobili potrebno orodje. Na lice mesta sta prišla tudi okrajni glavav marki Gozani in svetnik g. Podgoršek. — Škode je okolu 6000 K.

V bolnišnici usmrtil se je učitelj na Vajšdici pri Komnu, gospod Peter Luvin, o katerem smo v soboto poročali, da so ga prepeljali v bolnišnico, ker si je prerezal žile na rokah. Luvinu se je zmešalo in ko se je strežaj za nekaj časa oddaljil od njega, oslobodil se je vezi, s katerimi je bil privezan k postelji ter se je obesil. Luvin je bil star 39 let.

Petica — petak! Slovenci do sedaj še nismo novcev kovali in ne denarja delali razen — ponarejenega, kar pa je prepovedano. Torej tudi nimamo pravice »denarju« in denarnim enotam imen dajati. K večjemu smemo, kedar nov denar »ven pride«, to na znanje vzeti in klicati ga »novi« ali s Hrvati: »novac«, »noviči«, pa to ime more imeti le kratko življenje, ker novci se kmalu postarajo po letih in po lepoti, ker hitro izgube prvotno barvo in obliko. — Saj mi revni Slovenci denarja ne moremo imeti lepo na kupih spravljene; če krajcar imamo, ga hitro oddamo. Če pa nimamo prilike, zadnji bori božjak (menda od ubog) zapraviti npr. za cigarete ali bonbon, ga pa stolčemo, opilimo, prevotimo, in če druge priprave ni, zgrizemo. — In res so vsa naša imena denarnih enot tuja: cekin, goldinar, tolar, groš, krajcar, vinar. Denar šteti pa smo smeli po nemško pa tudi po slovensko: poleg »finfar« in »firar« rekli smo petak, desetak, stotak, petica, desetica, dvajsetica. Ali naj si za naprej želimo kaj več? Bodimo zadovoljni, da imamo kolikor toliko domačo besedo krono za večjo enoto in da so Nemci mali enoti dali še dosti pristržno ime heler. Lahko bi rekli: »marka« in »pfenig«, kar bi bilo bolj nerodno za nas. Za »heler« pa mi ne najdemo boljšega imena, tudi ne, če ga napačno prestavimo v »belič«, ki pa ni bel ne po barvi ne po rojstnem kraju Hall-u. Tudi tržaska stotinka je le prestavljen centesim. Veseli bodimo, če imamo včasih kaj več enot novega denarja skupaj, in štejmo ga kakor dosedaj. Rabimo najbolj razširjeni, in zlasti na Dolenjskem, za pisavo od nekdanj merodajnem narečju, navadni končnici: — ak za papirnati, — ica za kovani denar. Petak,

desetak, stotak, v začetku s pridevkom »novi«, recimo tudi prihodnjemu papirju po 5, 10, 100 kron; nikel po 10, 20 h pa imenujmo novo desetico in dvajsetico, kmalu lahko brez pridevka. Ako bi imeli nikel po 5 helerjev, imenovati bi ga morali dosledno petica, ki pa bi bila slabo namestilo »starih petic«. Ker pa se ni bati, da bi dobili nikel po 5 h, porabimo častljivo ime petica, oziroma nova petica za srebrnih pet kron. Novi petak pripravimo pa za napovedanih papirnatih pet kron. Gospod urednik, recite: da! § 14.

Telefonska in brzojavna poročila.

Gorica, 20. avg. Tumov shod v Vertobji je vladni komisar razpustil. Vsi navzoči so mu ugovarjali ter klicali: Živio „Primorski list“, „Gorica“, Gregorič!

Trst, 20. avgusta. Drugega portirja hotela dela Ville so tu aretovali, ker je na sumu, da skrivaj podpira anarhiste.

Reka, 20. avgusta. Avstrijska pomorska eskadra je iz Reke odplula v Pulj.

Gradeo, 20. julija. Slavnost krščanskih društev v proslavo cesarjeve 70letnice je včeraj sijajno izpadla. Še nasprotni listi morajo zabeležiti velik uspeh krščanskega gibanja. Navzočen je bil tudi grof Clary.

Pariz, 20. avg. „Matin“ poroča, da se v zadevi obiska carja Nikolaja v Parizu še niso vršila nikaka pogajanja. Obisk je odvisen od okolnosti, ki niso v nobeni zvezi z rusko-francoskimi razmerami.

Newyork, 20. avgusta. V zadnjih dneh so prijeli na raznih ladjah najst italijanskih in tri druge anarhiste, ki so na sumu, da jih je anarhiška zveza odločila za umor predsednika Mac Kinleya.

London, 20. avg. Listi objavljajo brzojavko iz Laurenc-Marqueza 18. t. m.: Dewet je ujel 4000 Angležev ter ugrabil sedem topov.

London, 20. avg. Reut. urad poroča 17. t. m.: Dewet je pozval Baden-Powella, ki straži Comandoneck, naj se uda. Baden-Powell je vprašal po pogoji h.

Vojska na Kitajskem.

Večinoma vse evropske vlade so že prejele poročila, da se je mejnarodnim četam posrečilo v primeroma zelo kratkem času osvojiti kitajsko glavno mesto in rešiti poslanike, njih osobe in ostale tujce. Boja so se udeležili v prvi vrsti Japonci, potem Rusi, Angleži in Amerikani, Avstrijci, Nemci in Italijani so pa ostali v Tientsinu. Iz brzojavke carja Nikolaja je razvidno, da so Rusi delali s posebnim uspehom, in da ga neizmerno veseli, ker se je to zgodilo prej, predno je odpotoval v Kino vrhovni poveljnik Waldersee. Največ izgub imajo Japonci, ki so prvi prodrl v mesto na vzhodni strani mandžurskega dela mesta, ostali pa pri vratih Čva v kitajsko mesto. Skupno je bilo kakih 10.000 mož.

Cesarica vdova je ubegla v Siangfu, mesto, ki je 1000 km. oddaljeno od Pekina in leži nekako sredi cesarstva.

London, 20. avg. Angleški admiral je zvedel iz japonskega urada, da več delov mesta Pekinga gori. Boj v pekinških ulicah je krvav. Ki-

tajska cesarica je zbežala. Združene čete bombardirajo Pekin. Kitajci se branijo s skrajno silo. **Petrograd, 20. avg.** Car Nikolaj je poslal generalu Lenewiču sledečo brzojavko: Čestitam Vam iskreno, da ste tako naglo osvojili Pekin. Za priborjene zmage Vam podeljujem red sv. Jurija tretje vrste. Pogumnim sibirskim četam moja najtopleja zahvala. Predstavite admiralu Aleksejevu vse, ki so se odlikovali.

London, 20. avg. Pri begu cesarice je moralo tudi njeno spremstvo naglo bežati iz Pekina. Dva uda cesarske rodbine je dala cesarica umoriti, ker sta bila na sumu, da sta prijazna tujcem.

Berolin, 20. avg. Večji oddelek laških vojakov je odplul iz Italije na Kitajsko.

Umrli so:

17. avgusta. Jožefa Hiti, krojača hči, 5 mesecev. Krakovski nasip 12, akutni želodčni in črevesni katar. — Albert Gradauer, računskega narednika sin, 6 mesecev, Metelkove ulice 2, enteritis.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 738,0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celzija	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
18.	9. zjut.	738,0	18,0	sl. svzh.	jasno	
19.	7. zjut.	738,0	14,3	sl. svzh.	jasno	0,0
	2. popol.	737,2	23,4	sr. jvzh.	del. oblak.	
19.	9. zveč.	737,1	17,1	sl. svzh.	jasno	
20.	7. zjut.	736,4	15,3	sl. svzh.	oblačno	0,0
	2. popol.	734,7	23,3	sl. vzsvzh.	del. oblak.	

Srednja temperatura sobote 19,2°, normale: 18,6°.
Srednja temperatura nedelje 18,3°, normale: 18,5°.

Krepak deček, sin poštenih starišev, se takoj sprejme kot

učenec

v specerijsko trgovino. — Kje, pové upravništvo »Slovenca«. 736 3—1

Katoliška bukvarna

v Ljubljani

priloga:

- Missale Romanum** (v obliki male póle) l. 1898, z najnovjšimi mašami, in sicer:
- V črnem usnji z marmor. ali rudečo obrezo K 43-20
 - V črnem usnji z zlato obrezo K 44-40
 - V rudečem šagrinu z zlato obrezo K 50—
- Dobiti je ta misal tudi v še finejšem vezenju.
- Missale Romanum** (v četvorki) l. 1898, z najnovjšimi mašami, in sicer:
- V črnem usnji z marmor. ali rudečo obrezo K 36—
 - V črnem usnji z zlato obrezo K 38—
 - V rudečem šagrinu z zlato obrezo K 42—
- Dobiti je tuji v še finejši izdaji.
- Cene veljajo s proprijem vred za katerokoli škofju. — V zalogi so misali s proprijem naslednjih škofj: Ljubljanske, goriške, krške, lavantinske, poreško-puljske, tržaške in ogersko-hrvatskih.
- Missae pro defunctis** (v obliki male póle):
- V črnem usnji z rudečo obrezo K 6-60
V črnem usnji z zlato obrezo K 7-44
- Missae pro defunctis** (v četvorki):
- V črnem usnji z rudečo obrezo K 5-16
V črnem usnji z zlato obrezo K 5-76
- Za one čast. gospode, ki zaradi slabega vida smejo vedno maševati »de Beatae«:
- Missale ad usum sacerdotum caecotentium** (v obliki male póle):
- V črnem usnji z zlato obrezo K 19-20.

Št. 26.839.

Razglas.

737 1—1

Pri mestnem stavbnem uradu ljubljanskem sprejme se s 1. septembrom t. l.

stavbni risar.

Prosilci za to službo morajo poleg strokovne izobrazbe dokazati tudi znanje slovenskega ali kakega drugega slovanskega jezika in navesti zahtevano mesečno plačo in dosedanje službovanje.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane.

dné 12. avgusta 1900.

Dunajska borza.

Dne 20. avgusta.

Skupni državni dolg v notah	97-65
Skupni državni dolg v srebru	97-15
Avstrijska zlata renta 4%	116-60
Avstrijska kronska renta 4% 200 kron	97-75
Ogerska zlata renta 4%	115—
Ogerska kronska renta 4% 200	96-60
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1708—
Kreditne delnice, 160 gl.	863-25
London vista	242-20
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj	118-22

20 mark	23-62
20 frankov (napoleonor)	19-30
Italijanski bankovci	90-30
C. kr. cekini	11-40

Dne 17. avgusta.

3-2% državne srečke l. 1853, 250 gl.	171—
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	161—
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	195—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94-50
Tisne srečke 4% 100 gl.	139—
Dunavske vravnave srečke 5%	250-50

Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	106—
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94-20
Prijoritete obveznice državne železnice	412—
južne železnice 3%	320-50
južne železnice 5%	119-75
dolenjskih železnice 4%	99-50
Kreditne srečke, 100 gl.	384—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl.	349—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gl.	42-50
Ogerskega	20-70
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl.	12-60
Rudolfove srečke, 10 gl.	63—

Salmove srečke, 40 gl.	170—
St. Genois srečke, 40 gl.	192—
Waldsteinske srečke, 20 gl.	—
Ljubljanske srečke	46-10
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	278—
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v	6120—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.	778—
Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	108-75
Splošna avstrijska stavbinska družba	152—
Montanska družba avstr. pian.	451-50
Trboveljska premogarska družba, 70 gl.	439—
Papirnih rubljev 100	255-25

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zrupe pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
l., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnice.